

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 8, NO 15, STIP, 2023

ГОД. VIII, БР. 15
ШТИП, 2023

VOL. VIII, NO 15
STIP, 2023

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 8, Бр. 15
Штип, 2023

Vol. 8, No 15
Stip, 2023

PALMK, VOL 8, NO 15, STIP, 2023

DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM23815>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуџа, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA

Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia

Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia

Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation

Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation

Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania

Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania

Sunčana Tuksar, University of Pula, Croatia

Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia

Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary

Éva Bús, University of Pannonia, Hungary

Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey

Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland

Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India

Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India

Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom

Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom

Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic

Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic

Regula Busin, Switzerland

Natale Fioretto, University of Perugia, Italy

Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска

Толе Белчев

Нина Даскаловска

Билјана Ивановска

Светлана Јакимовска

Марија Леонтиќ

Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)

Весна Продановска (англиски јазик)

Толе Белчев (руски јазик)

Билјана Ивановска (германски јазик)

Марија Леонтиќ (турски јазик)

Светлана Јакимовска (француски јазик)

Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

п. факс 201

МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenovski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.
All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Оливер Хербст, член на Уредувачкиот одбор

FOREWORD

Oliver Herbst, member of the Editorial Board

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Февзудина Сарачевиќ, Лилјана Митковска

ИНТЕРАКТИВНИОТ ДИСКУРС ВО ГРАМАТИКИТЕ НА КОНЕСКИ И НА
ЛАНТ: ВКЛУЧУВАЊЕ НА ЧИТАТЕЛИТЕ

Fevzudina Saračević, Liljana Mitkovska

INTERACTIVE DISCOURSE IN KONESKI'S AND LUNT'S GRAMMARS:
READER ENGAGEMENT

27 Milica Bogdanović

CONCEPTUAL METAPHORS IN ECONOMIC DISCOURSE OF SERBIAN
AND BRITISH NEWSPAPER ARTICLES

39 Sanja M. Maglov

THE ROLE OF CONJUNCTION IN THE COHESION OF ABSTRACTS
WRITTEN IN ENGLISH AND SERBIAN

51 Igor Rižnar, Armand Faganel

THE DISCOURSE OF MISSION STATEMENTS OF SOME SLOVENIAN
AND AUSTRIAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

61 Kadri Krasniqi, Besarta Krasniqi

PHRASEOLOGY AS A TRANSLATION PROBLEM AMONG EFL
UNIVERSITY STUDENTS IN KOSOVO

75 Ergys Prifti

GESCHICHTLICHE ENTWICKLUNG DES PASSIVS IM DEUTSCHEN UND
ALBANISCHEN

Ergys Prifti

DEVELOPMENT OF THE PASSIVE VOICE IN GERMAN AND ALBANIAN

85 Doris Sava

RUMÄNIENDEUTSCH ALS STANDARDVARIETÄT AUS HISTORISCHER
UND AKTUELLER SICHT

Doris Sava

ROMANIAN GERMAN AS A STANDARD VARIETY FROM A HISTORICAL
AND CONTEMPORARY PERSPECTIVE

- 95 Марија Стојаноска, Виолета Јанушева**
МАКЕДОНСКИ РОДОВО ЧУВСТВИТЕЛЕН ЈАЗИК
Marija Stojanoska, Violeta Janusheva
MACEDONIAN GENDER SENSITIVE LANGUAGE
- 107 Марија Леонтиќ**
СИНТАГМИ СО СВРЗНИК ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО
ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Leontik
WORD GROUPS WITH A CONJUNCTION IN TURKISH LANGUAGE AND
THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE
- 119 Александра Гецовска**
ЕТИМОЛОГИЈА НА ФИТОНИМОТ БОСИЛЕК
Aleksandra Gecovska
ETYMOLOGY OF THE PHYTONYME BASIL

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 131 Antony Hoyte-West**
TRUE TO LIFE? SOME REMARKS ON A DUTCH TRANSLATION OF JERZY
KOSINSKI'S THE PAINTED BIRD
- 139 Luisa Emanuele**
«LA MEMORIA È LA PIETRA DI SISIFO. CHI SONO? AHMED O AMEDEO?»
AMARA LAKHOUS: LA FRAMMENTAZIONE DELL'IO
Luisa Emanuele
«MEMORY IS THE STONE OF SISYPHUS. WHO AM I? AHMED OR
AMEDEO?». AMARA LAKHOUS: THE SELF-FRAGMENTATION
- 151 Dejan Malčić**
VISIONI POSTMODERNE DI ROMA IN LA GRANDE BELLEZZA,
SUBURRA E LO CHIAMAVANO JEEG ROBOT
Dejan Malčić
POSTMODERN VISIONS OF ROME IN THE GREAT BEAUTY, SUBURRA
AND THEY CALL ME JEEG
- 161 Tunay Karakök**
HAJI BEKTASHI VELI'S VELÂYETNÂME AS A LITERARY SOURCE
ABOUT MEDIEVAL ANATOLIA
- 171 Ранко Младеноски**
ЧОВЕКОВИОТ ПАДОД САКРАЛНОТО ДО ХТОНСКОТО ВО НАЈНОВИТЕ
РАСКАЗИ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ
Ranko Mladenoski
THE MAN'S FALL FROM THE SACRED TO THE CHTHONIC IN THE
LATEST SHORT STORIES BY VENKO ANDONOVSKI

181 Славчо Ковилоски
СОВРЕМЕНИ БОГОМИЛСКИ ИЛИ НАРОДНО-БОГОМИЛСКИ АВТОРИ
И ДЕЛА
Slavcho Koviloski
CONTEMPORARY BOGOMILAN OR FOLK-BOGOMILAN AUTHORS

193 Marijana Gjorgjieva
DIE AUSWIRKUNGEN DER KRISE IN „NOVELLE“ VON JOHANN
WOLFGANG VON GOETHE
Marijana Gjorgjieva
THE INFLUENCES OF THE CRISIS IN THE „NOVELLE“ BY JOHANN
WOLFGANG VON GOETHE

201 Melek Nuredini
MEHMET AKİF ERSOY VE YAHYA KEMAL BEYATLI'YI BİRLEŞTİREN
UNSUR OLARAK BALKANLAR
Melek Nuredini
THE BALKANS AS A UNIFYING ELEMENT FOR MEHMET AKIF ERSOY
AND YAHYA KEMAL BEYATLI

213 Osman Emin
YASTIK ADAM OYUNUN İNCELENMESİ
Osman Emin
REVIEW OF PILLOWMAN THEATER

КУЛТУРА / CULTURE

225 Екатерина Намичева-Тодоровска, Петар Намичев
РУСКИТЕ АРХИТЕКТИ И ИНЖЕНЕРИ ОД ПОЧЕТОКОТ НА 20 ВЕК ВО
СКОПЈЕ И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ УРБАНИОТ РАЗВОЈ
Ekaterina Namicheva-Todorovska, Petar Namichev
RUSSIAN ARCHITECTS AND ENGINEERS FROM THE BEGINNING OF
THE 20TH CENTURY IN SKOPJE AND THEIR INFLUENCE ON URBAN
DEVELOPMENT

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

237 Nurettin Cintemir, Gürkan Morali
NEW TOOLS FOR ETANDEM IN LANGUAGE LEARNING:
A THEORETICAL STUDY

249 Brisida Sefa, Brikena Xhaferi
ALBANIAN TEACHERS' AND LEARNERS' PERSPECTIVES AND
EXPERIENCES ON THE COMMUNICATIVE APPROACH

- 261 Vesna Prodanovska-Poposka, Marija Todorova**
AFFECTIVE VARIABLES IN THE FOREIGN LANGUAGE LEARNING
PROCESS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 275 Весна Мојсова-Чепишевска**
(КАКО) ДА СЕ СТИГНЕ КОНЕЧНО ДОМА?
Vesna Mojsova Cechishevska
(HOW) TO GET HOME FINALLY?
- 281 Марија Гркова-Беадер**
ВРЕДЕН И ПОЛЕЗЕН УЧЕБНИК ЗА МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА ПО
АНГЛИСКИ ЈАЗИК
Marija Grkova-Beader
VALUABLE AND USEFUL TEXTBOOK ON ENGLISH LANGUAGE
TEACHING METHODOLOGY

ДОДАТОК / APPENDIX

- 289 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ**
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

(КАКО) ДА СЕ СТИГНЕ КОНЕЧНО ДОМА?

Весна Мојсова-Чепишевска

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје
vesnamojsova@hotmail.com

Апстракт: Трудот се однесува на книгата „Долго патување до дома“ (2022) на Весна Кожинкова, која е произлезена од нејзиното истражување за докторската дисертација на тема: „Егејската тема во современата македонска проза низ модалитетите на домовноста“. Со оваа книга, Книга истражува цел еден тематски комплекс во македонската литература препознатлив по тоа што ја третира темата на насилно прогонетите Македонци од Егејска Македонија за време на Граѓанската војна во Грција. Во трудот се прикажува севкупната содржина на поглавјата на книгата и се коментираат прашањата кои се отвораат во неа, како и пристапот и заклучоците на авторката. „Долго патување до дома“ на Кожинкова претставува исклучително големо истражување во областа на македонската филологија и културологија, поточно во областа на современата македонска литература и култура, што придонесува за афирмација и референтност на македонската книжевно-теориска научна мисла. Оваа книга претставува темелно истражување кое ќе биде основа на која ќе се надоврзуваат, но и дополнуваат и полемизираат некои идни истражувачи.

Клучни зборови: *Весна Кожинкова, современа македонска проза, Егејска Македонија, домовност, егзил, идентитет, другост.*

Книгата „Долго патување до дома“ (2022) на авторката Весна Кожинкова произлезе од нејзиното истражување за докторската дисертација на тема: „Егејската тема во современата македонска проза низ модалитетите на домовноста“ одбранета во мај 2015 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. На научната публика, Весна Кожинкова ѝ е позната преку својата претходна книга „Македонскиот постмодернистички роман“ објавена во 2018 година. Со оваа книга, таа истражува цел еден тематски комплекс во македонската литература препознатлив по тоа што ја третира темата на насилно прогонетите Македонци од Егејска Македонија за време на Граѓанската војна во Грција.

Но, оваа книга ја краси и самата корица – фотографија на која гледаме жени и деца, нечии жени и деца од растурените, раселените семејства, фотографија која е дел од една табла со безимени патокази. Оваа корица е замислената порта од некогашната куќа на Карагунови или портата од црквата во која бил крстен Ѓорѓи Карагунов.

„Долго патување до дома“ почнува со посветата: „На мојот татко Ѓорѓи Карагунов“ и веднаш на таа посвета се надоврзува нејзината исповед, исповедта на Весна Кожинкова, родена Карагунова, која е приказната колку за неа, толку, и многу повеќе од толку, и за нејзиното семејство. Така посветата на Весна Кожинкова ја доживувам како куќен праг, а исповедта како врата која широко се отвора и од која со возбуда влегуваме во нејзината куќа-приказна, куќа-судбина, куќа-дом, куќа-ДОМА. На тој начин Кожинкова како да нè кани со слатко од зелени смокви набрани во дворот на нејзините предци во селото Секавец, сместено во околината на градот Серес и со студена вода наполнета од реката Струма. За да ги измиеме рацете и исплакнеме очите. И така веќе седнати или распослани во нејзината куќа-ДОМА започнуваме да ја слушаме нејзината приказна во која ги испреплетува своите корени и своите предци од Егејска Македонија, кои биле насила и засекогаш протерани од своите огништа, со оние сите силни книжевни ликови од современата македонска проза, ликови кои дишат во прозата на Кица Колбе „Егејци“, како и во нејзиниот роман „Снегот во Казабланка“, или во романите „Змиски ветер“ и „Црно семе“ од Ташко Георгиевски, „Граница“ од Иван Чаповски, „Црноборје“ и „Плачат оние планини за мене“ од Петар Ширилов, „Храпешко“ од Ермис Лафазановски.

Фотографијата (направена минатата година) која стои како меѓник (нов праг) меѓу интимното и колективното во оваа книга се прима како огниште околу кое некогаш нашите се собирале и ги кажувале и своите и туѓите приказни. Најстарите раскажувале, помладите слушале.

И веднаш уште на почетокот ми се наметнува едно прашање: Што беше потешко за самата авторка? Да ги напише посветата и исповедта, да ја сподели со нас и фотографијата и душата (кои заземаат сè на сè десетина страници од оваа книга) или да ги исчита сите оние теории (референтна литература која предвид ја има домовноста, егзилот, идентитетот и другоста) и сите оние страници и да ги испише останатите 250 страници толкувања, читања, анализирања, мудрувања?

А мора да се истакне дека Весна Кожинкова исчита многу. И така, во рамките на теориското читање на концептите кои се од интерес на самата книга, таа посветува внимание на теориските аспекти на постколонијалната критика во чии рамки важно место има балканскиот хронотоп и македонските состојби. Тргувајќи од референтни дефиниции за постколонијалната критика преку теориите на Армандо Њиши, Едвард Саид, Хоми Баба и Гајатри Спивак, авторката се задржува на балканскиот дискурс како посебно интересен за постколонијалната критика со оглед на неговата географска положба и неговите историски настани. Освен што е крстосница меѓу Истокот и Западот, тој е местото каде се испреплетуваат мноштво идентитети и култури. Откако е дефиниран поимот хронотоп и се поставени просторните координати на Балканскиот Полуостров, се анализирани ставовите на Марија Тодорова од нејзината книга „Замислувајќи го Балканот“ како неодминлива референца во постколонијалниот балкански дискурс и Златко Крамарик во „Идентитет, текст, нација“. Нивните ставови се во функција на потенцирање

на сите негативни перцепции кои Западот ги има за Балканот и причините за таквите негативни перцепции. Како придобивка на анализата на балканскиот постколонијалистички дискурс Тодорова го инсталира поимот *балканизам* како своевиден имаголошки феномен создаден по примерот на ориентализмот кој како концепт го востанови Едвард Саид.

Со помош на теориите на Даниел-Анри Пажо и Катица Ќулавкова, Кожинкова го дефинира и поимот имагологија како посебна компаративистичка дисциплина. Со оглед на целта која си ја има поставено оваа книга, се анализирани стереотипите кои постоеле и сè уште постојат за Македонците од егејскиот дел на Македонија. Како илустрација за своите ставови се земени цитати од прозата на Кица Колбе „Егејци“ и романот „Змиски ветер“ од Ташко Георгиевски. Во таа смисла авторката посебно се задржува на стигматизацијата која им е направена на тлото на слободниот дел од Македонија каде тие се населуваат по нивното истерување од родните огништа. Во овој дел авторката поентира со заклучокот дека врз егзистенцијата на Егејците се темели егзистенцијата на еден дел на македонскиот идентитет. Залог за постоењето на тој идентитет е токму стигмата содржана во зборот *Егејци* дури и од онаа страна на границата. Ако ги има нив, значи дека има Егејска Македонија. И колку и да звучи парадоксално, токму таа стигма ги одржа и ги спаси од заборавот, бидејќи ако беа интегрирани како Македонци без никакви знаци на нивната различност, тогаш, можеби, не ќе постојеа никакви белези во идентификацијата на Македонците од егејскиот дел на Македонија, денешна северна Грција.

Концептот на Туѓинецот и начинот на кој доминантните култури се справуваат со Туѓото и различноста авторката го анализира преку теориите на Изер, Роже и Парино, Валденфелс, Фројд, Бахтин, Дерида, Бауман, Шелева, Браидоти и Кристева. Ова е особено применливо за темата на оваа книга со оглед на статусот кој го добија Македонците од егејскиот дел на Македонија кои беа принудени да ги напуштат своите домови и потоа тие свои домови да се обидат да ги реставрираат во средини кои за нив ќе се афирмираат како туѓи, а тие самите да се доживеат себеси како туѓинци.

Прашањето за идентитетот, неговото значење, употреба, Кожинкова го анализира преку теориите за идентитетот на Амин Малуф, Златко Крамарик и Ангелина Бановик-Марковска. Анализирајќи ги сите нив, таа доаѓа до заклучокот дека кога се говори за идентитетот, треба да се говори за концепт во кој се влеваат повеќе елементи како што се: врзување на идентитетот на единката и групата, сфаќањето на идентитетот како однос, релација со Другиот, односно Другите, историската природа, т. е. променливоста на идентитетот и релативноста на идентитетот во зависност од контекстот. Врз основа на тоа се прави поделба на прост, монолитен и сложен идентитет. Како поткрепа за ваквите ставови авторката наведува цитати од романот „Црно семе“ од Ташко Георгиевски, „Снегот во Казабланка“ од Кица Колбе и „Храпешко“ од Ермис Лафазановски.

Во поглавјето „Културните идентификатори на идентитетот на Македонците од Егејска Македонија“ најпрво е дефиниран поимот

култура како човеков производ настанат во текот на историјата и создаван од низа претходни генерации, како обележје на еден народ или на некоја општествена група по кое тој или таа се разликува од некој друг народ или друга општествена група. Така таа станува амблем за едните, а стигма за другите. Како идентификатори на културниот идентитет на Македонците од егејскиот дел на Македонија се наведени јазикот, обичаите, името и домот. Своите ставови Кожинкова ги поткрепува со примери од „Егзодусот на Македонците од Грција: женските стории за Втората светска војна и нивниот егзодус“ од Ермис Лафазановски и Лидија Лафазановска, романот „Граница“ од Иван Чаповски, „Црноборје“ и „Плачат оние планини за мене“ од Петар Ширилов и „Црно семе“ од Ташко Георгиевски. Со оглед на тоа што современата постколонијална критика на Домот му дава посебно место и значење, овој идентификатор на идентитетот е предмет на анализа во поглавјето „Домот како идентификатор на идентитетот“. Причината за ваквата негова актуелност авторката ја пронаоѓа во актуелните и помалку актуелните политички состојби, како и оние кои временски се наоѓаат во некакво минато, но кои никако не се надминати. Последица на тие состојби се бегалците, внатрешно раселените лица, т. е. сите оние кои во конкретни услови под присила мораат да го напуштат својот дом и да живеат некаде на друго место. За сите нив домот станува своевидна парадигма, станува копнеж на нивниот интимен свет, станува приказна од која тие ја црпат својата енергија, но и место од кое тие нема да се откажат. Токму заради тоа, и покрај можноста за филозофски приод на концептот Дом, се потенцира психолошкиот приод како простор кој има витални функции, бидејќи игра огромна улога во оформувањето на личниот идентитет. Во напорот да се дефинираат модалитетите на домовноста се истакнува како пресуден политичкиот контекст како основа за дефинирање и препознавање на модалитетите на домовноста.

Кожинкова во овој дел ги поставува четирите модалитета на домовноста во однос на прогонот на егејските Македонци: 1. Обездомување; 2. Вдомување; 3. Враќање; 4. Светот како Дом.

Со анализата на овие модалитети на домовноста почнува апликативниот дел кој е направен врз репрезентативен примерок од 14 наслови од 8 автори.

Сите четири модалитети се доловени исклучително драматично. Сите четири модалитети се прикажани низ/ потврдени преку драматичните исповеди и ситуации, преку тегобните приказни позајмени од современата македонска проза. Но, вистинската вредност на овој труд лежи во четвртиот модалитет „Светот како дом“ во кој се гради една оптимистичка слика на домот и домувањето. Во овој модалитет е анализиран животот во принуден егзил на егејските Македонци за кои Домот останува да биде копнеж, но копнеж не по местото, туку по времето коешто поминало, копнеж по чувството на блискост кое тој Дом од соништата го произведува. Затоа почнува потрагата по вистинскиот Дом, всушност, потрагата по она чувство на блискост кое тој Дом го креира во менталната мапа на секој егзилант. Како референтна литература се земени теориите на Едвард Саид, Светлана Бојм, Ангелина

Бановиќ-Марковска, Елизабета Шелева, Жил Делез и Феликс Гатари, а тие теории се исчитани врз примери од романите „Снегот во Казабланка“ од Кица Колбе и „Храпешко“ од Ермис Лафазановски. Со оглед на тоа дека нивниот автентичен животен податок е неодминлив сегмент од нивните романи, е нагласена автореференцијалната постапка и задолжителната автобиографска контекстуализација. Посебно е нагласена мисијата на писателот-егзилант како промотор на темите затворени во националните арени разгледувајќи ги од културолошки агли, трансформирајќи ја личната траума во колективна и, обратно, колективната во лична.

„Долго патување до дома“ на авторката Весна Кожинкова претставува исклучително големо истражување во областа на македонската филологија и културологија, поточно во областа на современата македонска литература и култура. Тоа придонесува за афирмација и референтност на македонската книжевно-теориска научна мисла.

Но, „Долго патување до дома“ на авторката Весна Кожинкова е и еден скриен дневник на/за нејзината ранета душа. Така што, сè што не можела да ја праша својата баба, сè што не можела да дознае од својот дедо, од својот татко, таа го дознава од приказните на Петре М. Андреевски, Петрос Воцис, Ташко Георгиевски, Кица Колбе, Велика К’чева, Ермис Лафазановски, Иван Чаповски, Петар Ширилов. Искрено верувам дека оваа нејзина книга ќе поттикне и други истражувања. И искрено ја препорачувам како едно темелно истражување кое ќе биде основа на која ќе се надоврзуваат, но и дополнуваат и полемизираат некои идни истражувачи.

Библиографија

- [1] Бановиќ-Марковска, Ангелина и Крамариќ, Златко (2012). *Политика. Култура. Идентитет (интеркултурен дијалог)*. Скопје: Магор.
- [2] Бауман, Зигмунд (2005). *Постмодерна етика*. Скопје: Темплум.
- [3] Кожинкова, Весна (2022). *Долго патување до дома*. Штип: 2-ри Август.
- [4] Крамариќ, Златко (2010). *Идентитет, текст, нација*. Скопје: Табернакул.
- [5] Кристева, Јулија (2005). *Токати и фуги на другоста*. Скопје: Темплум.
- [6] Малуф, Амин (2001). *Погубни идентитети*. Скопје: Матица македонска.
- [7] Ѓиши, Армандо (2006). *Компаративна книжевност*. Скопје: Магор.
- [8] Пажо, Даниел Анри (2002). *Опишта и компаративна книжевност*. Скопје: Македонска книга.
- [9] Саид, Едвард В. (2003). *Ориентализам*. Скопје: Магор.
- [10] Тодорова, Марија (2001). *Замислувајќи го Балканот*. Скопје: Магор.
- [11] Чакраворти Спивак, Гајатри (2003). *Постколонијална критика*. Скопје: Темплум.
- [12] Шелева, Елизабета (2005). *Дом/идентитет*. Скопје: Магор.

- [1] Baba, Homi (2004). *Smestanje culture*. Beograd: Beogradski krug.
- [2] Gurguris, Stasis (2004). *Kulturna intimnost*. Beograd: Krug Commerce.
- [3] Valdenfens, Bernard (2005). *Topografija stranog*. Beograd: Stylos.

Vesna Mojsova Chepishenska
Ss. Cyril and Methodius University, Skopje

(How) To Get Home Finally?

Abstract: The paper refers to the book “Long journey home” (2022) by Vesna Kozhinkova, which resulted from her research for her doctoral dissertation on the topic: “The Aegean Theme in Contemporary Macedonian Prose through the Modalities of Domesticity”. With this book, Kozhinkova explored a whole thematic complex in Macedonian literature, recognizable by the fact that it treats the subject of forcibly exiled Macedonians from Aegean Macedonia during the Civil War in Greece. The paper presents the overall content of the book’s chapters and comments on the issues raised in it, as well as the author’s approach and conclusions. Kozhinkova’s “Long Journey Home” represents an extremely big research in the field of Macedonian philology and cultural science, more precisely in the field of contemporary Macedonian literature and culture, which contributes to the affirmation and reference of Macedonian literary-theoretical scientific thought. This book represents a thorough research that will be the basis on which some future researchers will build on, supplement and debate.

Keywords: *Vesna Kozhinkova; contemporary Macedonian prose; Aegean Macedonia; domesticity; exile; identity; otherness.*

ГОД. VIII
БР. 15

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VIII
NO 15